

DET VIGTIGSTE OM VEJR, VIND, BØLGER, VANDTEMPERATUR OG SIKKERHED FOR KAJAKROERE

Vejrudsigter og vindhastigheder

Se på 5-dages vejrudsigten fra DMI (fjernsynet eller www.dmi.dk) og udvælg dage med vindhastigheder på højst 5-6 m/s hvis du er uøvet eller ikke i topform. Se dagen før, om det stadig gælder. På DMI's hjemmeside er der også lokalvejrudsigter og prognoser for vind og bølgehøjder i danske farvande. Gå ind under "farvandsudsigter" og vælg "Bælthavet og Sundet". Man ser kort over f.eks. vindstyrker og retninger, bølgehøjder og retninger, dønninger og vandtemperatur hver tredje time og 24 timer frem i tiden (Se side 4!). Som regel er disse udsigter ret pålidelige, men kontrollér for en sikkerheds skyld situationen lige før, du går ud! Farven på vindkortet omkring Samsø skal være blå (< 5 m/s) eller lyserød (5-8 m/s). "Svagt skiftende vind" i vejrudsigten betyder nærmest havblik. Vindhastigheder på 5,5 m/s svarer til enkelte hvide skumtoppe på havet – "kattepoter". På land er vimpler så strakt ud og flag løftes, men strækkes ikke helt ud. Dette kaldes "let vind".

Se også www.yr.no eller hent Selsikkert.dk - app t mobil

Om sommeren, tæt ved kyster kan kajakroere med nogen øvelse og i stabile kajakker evt. gå ud i "jævn vind", d.v.s. op til 8 m/s. Her dannes lange bølger med hyppige skumtoppe og bølgehøjder på 1 meter på åbent hav. Flag strækkes ud og mindre grene bevæger sig. Man skal kun gå ud, hvis der ikke er udsigt til større vindstyrker eller er opræk til tordenbyger el. lign. Man skal altid være mindst to kajakroere og holde tæt sammen. Man skal have våddragt på.

"Frisk vind" er vindhastigheder op til 10,7 m/s. Her må kun meget øvede gå ud iført våddragt og altid to eller flere sammen, men det er bedre at blive inde (eller straks gå i land). Her er der hvide skumtoppe over det hele. På land bevæger selv tykke grene sig og der er støvfygning i tørvejr. Personligt synes jeg ikke, at selv de mest øvede bør gå ud i mere end 12 m/s, og da kun ved pålandsvind og i rimeligt varmt vejr og vand.

Pas på med fralandsvind. Der kan være stille tæt ved kysten, men lidt længere ude kan det blæse så meget, at det kan være vanskeligt at ro tilbage til kysten. Ro ind mod kysten før dette sker!

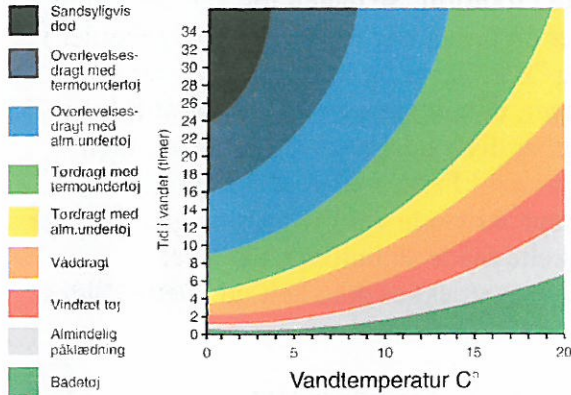
Om sommeren, når havet opvarmes kraftigt, dannes ofte om eftermiddagen store *Cumulonimbus* skyer evt. med en hurtigt voksende "ambolt" på toppen. Da disse giver stærke, uberegnelige vindstød og ofte også tordenvejr, er det om at komme i land i en fart. Evt. må man søge ind på nærmeste ø eller rev, hvis man ikke kan nå tilbage. Hav derfor altid mobiltelefon med hængende frit i vandtæt pose omkring halsen. Indkod numrene på en eller flere personer, der hurtigt vil kunne komme dig til hjælp. Er du i livstruende fare, så tast 112!

Om vinteren udsøges dage med solskin og højst 5-6 m/s. Solbriller er gode at have med p.g.a. den lave vintersol. Der ros kun i beskyttede farvande nær kyster, øer og rev og to eller flere sammen. Der må ikke være sammenhængende is. Man skal være iført våddragt, halv-vandtæt rojakke med gummifor + manchetter og hætte, rostøvler a neopren m. rosokker af neopren indeni (gerne to udenpå hinanden) + evt. "chill cheaters" = langskafte, vandtætte plaststrømper, neopren rohandsker, svedtransporterende undertøj + evt. fleece tøj under våddragten – gerne flere lag. Skulle man havne i nul grader koldt vand i den mundering og være nødt til at svømme i land, har man ca. 1,5 time inden man er bevidstløs. Regn dog med højst ½ time, hvor man ikke er blevet stiv i

kroppen og langsomt tænkende. Hav et kuldebeskyttende redningstæppe af alufolie og helst også et andet tæppe med i kajakken (til dig selv eller makkeren). Husk, at den effektive temperatur ofte er meget lavere end vejrudsigtens, når det blæser ("chill factor").

Død på grund af kulde

Bevidstløshed indtræffer tit på halvdelen af den tid, der er angivet i skemaet.

Kvaliteten af en dragt kan ændre den anførte rækkefølge.

Overlevelse, vandtemperatur & påklædning.

Bølger og dønninger

En "bølge" er et kompliceret fysisk fænomen. Det ser ud som om, det er den samme bølge, som vandrer over lange strækninger, men det er en illusion. I virkeligheden bevæger vandet sig ikke ret langt fra sit udgangspunkt. Tænk på "bølgerne" på en kornmark. Hvert strå bevæger sig kun lidt frem og tilbage, mens "bølgen" bevæger sig tværs over marken. I havets bølger bevæger vandmasserne sig rundt i cirkler om deres oprindelige positioner.

Bølgernes højde afhænger af 1) vindhastigheden ; 2) hvor længe det har blæst ; 3) hvor lang åben strækning, det har blæst henover; 4) dønninger fra blæst i fjerntliggende områder.

Vindhastighed/Vindstyrke angivet i:		Vindstyrkens angivelse i ord		vindens virkninger		Omr. bølgehøjde i meter på åbent hav
Meter pr. sek	Knob (sm/t)	Bøufort		På havet	På land	
0 - 0,2	Under 1	0	Stille	Vandfladen spejlblank	Ingen	-
0,3 - 1,5	1-3	1	Næsten stille	Små krusninger	Vimpler og løv rører sig svagt	0,1
1,6 - 3,3	4-6	2	Svag	Korte småbølger	Vimpler løftes. Flag rører sig.	0,2
3,4 - 5,4	7-10	3	Let	Enkelt hvide skumtoppe	Vimpler strækkes. Flag løftes.	0,6
5,5 - 7,9	11-16	4	Jævn	Lange bølger, hyppige skumtoppe	Flag strækkes. Grene bevæger sig	1,0
8,0 - 10,7	17-21	5	Frisk	Overalt hvide skumtoppe	Tykkere grene bevæger sig. Støv flyger.	2,0
10,8 - 13,8	22-27	6	Hård	Store bølger. Skumsprøjt	Biræsten hviner i ledninger	3,0
13,9 - 17,1	28-33	7	Stiv	Bølgerne fårner op, toppene brydes, skumstriber og -sprøjt overalt	Det er trættende at gå mod vinden.	4,0
17,2 - 20,7	34-40	8	Hård		Besværligt at gå i det fri	5,5
20,8 - 24,4	41-47	9	Stormende	Hoje bølger. Toppene "brækker"	Vinden rusker i træer og huse	7,0
24,5 - 28,4	48-55	10	Storm	Brådsøer. Havet er næsten hvidt		9,0
28,5 - 32,6	56-63	11	Stærk storm	Overalt frådende skum.	Der opstår skader på huse og i naturen.	12,5
32,7 og derover	64 og derover	12	Orkan	Luften fyldt med skum og sprøjt		14,0

1 knob = 1 sm. pr. time = ca. 1,85 km pr. time = 0 m/s.

1 knob = 0,52 m/s

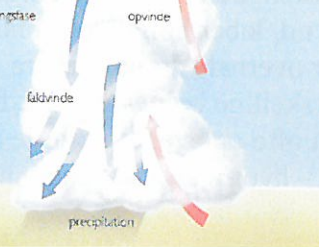
Vindstyrker & bølgehøjder.

EN BYGES LIYSCYKLUS Når varm luft stiger, finder fortætning sted, og skyer dannes. Hvis der er kraftig konvektion, kan skyen udvikle sig til congestus-fasen (furetop). I modningstasen spredter skyens top sig ud, og kold luft synker nedad. Når faldvinden afskærer fornyingen af varm luft, opløses stormen og efterlader rester af cirrus- og små altostratuskyer.

1 Udviklingsfase (congestus-fase)

2 Modningstase

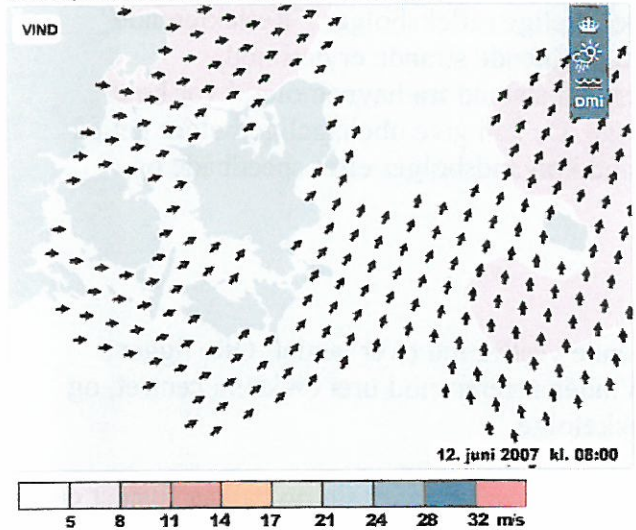

3 Opløsningsfase

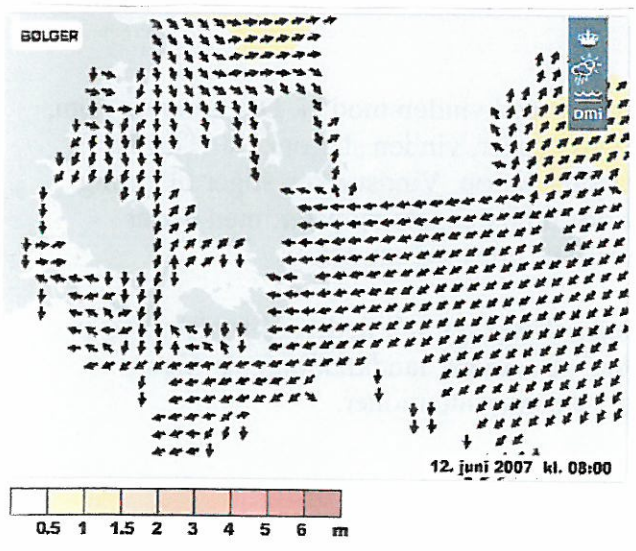

Cumulus skyer kan vokse til de store Cumulonimbus. Skyerne har cirrus udvækster i toppen, og kaldes "cumulo-nimbus med ambolt". Der kan komme tung regn, torden og meget pludselige og kraftige vindstød. Tag dine forholdsregler.

Vind Bølger Dønninger Strøm Temperatur Saltholdighed

kl. 17 20 23 02 05 08 11 14 - Animation

Vind, hhv. bølgekort fra DMI farvandsudsigter

Ved svag vind dannes først små "kapillarbølger" = krusninger på overfladen. Disse bølgers hastigheder bestemmes af vandets overfladespænding. Når vindstyrken stiger, bruger vinden så disse krusninger som "håndtag" til at få bedre fat i vandet, og der dannes "tyngdebølger", som efterhånden vokser til en maksimal størrelse for en given vindhastighed. Disse bølgehøjder – langt fra lægivende kyster eller rev – er anført i tabellen nederst på side 2.

Havet har en "lang hukommelse", det kan "huske" storme, der er foregået temmelig langt væk (p.g.a. inertiens lov). Sådanne bølger flader efterhånden ud og får større bølgelængde (= afstand mellem to bølgetoppe). Så kaldes bølgerne "dønninger". I farvandsudsigterne er dønningers højde og retninger også angivet. På grund af den lange bølgelængde er sådanne bølger sjældent til gene for kajaksejlers. Efterhånden som dønningerne flader ud, løber bølgen også hurtigere afsted. Dønninger fra mere fjerntliggende områder kan derfor overhale dønninger fra nærmere områder og der kan opstå komplicerede bølgemønstre, hvor de forskellige bølgesystemer forstærker eller svækker hinanden. Sidder man på en kyst, kan man da ofte opleve, at en serie af høje brændingsbølger efterfølges af en serie af lave bølger – hvor man måske kan nå at smutte ud med kajakken !

Gå i land, hvis det blæser op, eller gå i læ bag øer, rev og odder. Hold dog ikke alt for tæt på land, da bølgerne her brækker over, eller der kan optræde ubehagelige refleksbølger. "Reflekterende" strande er strande, hvor vandet hurtigt bliver dybt. Fladt skrånende strande er derimod "absorberende" for de indkommende bølger). Hold især god afstand fra havnemøler, hvor høje "stående bølger" kan opstå. Hold øje med færgers passage. De kan give ubehagelige bølger tæt på land – især hurtigfærger. Rid vinkelret eller skråt op imod kølvandsbølger efter speedbåde og færger.

Et typisk dansk vejrmonter

Det danske vejr præges af lavtryk, som kommer vandrende vestfra ind over landet. Ofte ligger centrene for lavtrykkene i Skagerak eller i Sydnorge. Vinden roterer mod uret omkring centret, og det er typisk for udsigt til dårligt vejr med følgende rækkefølge:

Barometerstanden falder, vinden er vekslende, "hårtotskyer" (*cirrus*) viser sig og danner tilsidst et tyndt skydække, nogen gange med en lysende ring omkring solen. Vinden slår om i S og tiltager. Skydækket bliver tættere. Ringen om solen forsvinder og solen ses kun mat. Himlen bliver mørkere og overtrukket. Barometret falder kraftigt.

Der bliver nu blæst eller kuling fra S. Lave skyklatter driver med vinden mod N. Der kommer regn, og barometret falder stadig. Så klarer det lidt op, barometret stiger, vinden slår om i V. Tilsidst tårner *cumulus* skyer og *cumulonimbus* skyer med regnbyger sig op. Vindstyrken stiger til kuling fra V eller NV, mens barometret fortsat stiger. Dette er det almindeligste mønster, men der er mange andre (hvis f.eks. lavtrykket passerer lige hen over DK eller syd om DK).

I stabile vejr-situationer med højtryk kan der hurtigt dannes tågeskyer helt nede ved jorden. Ses en hvid tågestribe nærme sig, skal man søge ind mod kysten, så man har landkending, når tågen kommer. Et kompas på fordækket af kajakken er nyttigt i sådanne situationer.